

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/105/2024
Identifikačné číslo spisu:	1319204863
Dátum vydania rozhodnutia:	29.05.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Mária Trubanová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1319204863.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu M. M., narodeného X., O., zast. advokátom JUDr. Romanom Grigelom, Banská Bystrica, Nad plážou 16, proti žalovaným 1/ MAC TV s. r. o., Bratislava, Brečtanová 1, IČO: 00 618 322, 2/ Slovenská produkčná, a. s., Bratislava, Brečtanová 1, IČO: 35 843 624, zastúpených AKAIS, s. r. o., Bratislava, Miletičova 5B, IČO: 53 864 611, o ochranu osobnosti, vedenom pôvodne na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 24C/95/2019, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 19. decembra 2023 sp. zn. 16Co/105/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaným 1/ a 2/ náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 24. mája 2022 č. k. 24C/95/2019-125 uložil žalovanému 2/ povinnosť upustiť od označovania žalobcu ako bossa považsko-bystrického podsvetia, údajného bossa považsko-bystrického podsvetia, údajného bossa podsvetia na Slovensku, postrachu Považia a ako nástupcu M. Y. (výrok I.), žalovaného 2/ zaviazal zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 3.500 eur (výrok II.) a vo zvyšku žalobu voči žalovanému 2/ zamietol (výrok III.), voči žalovanému 1/ žalobu zamietol v celom rozsahu (výrok IV.), žalovaného 2/ zaviazal nahradiť žalobcovi trovy konania v rozsahu 50 % (výrok V.) a žalobcu zaviazal nahradiť trovy konania žalovanému 1/ v plnom rozsahu (výrok VI.).

1.1. Okresný súd na vec aplikoval § 11, § 13 ods. 1, § 100 ods. 1, § 101 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“), Čl. 8 ods. 1, Čl. 10 ods. 1, ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, Čl. 10 ods. 1 a 2 a Čl. 17 ods. 1 až ods. 4 Listiny základných práv a slobôd (ústavný zákon č. 23/1991 Zb.) a rozhodol tak, ako je to uvedené vo výrokoch rozsudku.

1.2. Za neprípustný zásah do osobnostných práv žalobcu však súd prvej inštancie považoval tú skutočnosť, že iba na základe trestného konania a právoplatného odsudzujúceho rozsudku v Čechách bol žalobca označovaný ako boss podsvetia na Slovensku alebo ako boss považsko-bystrického regiónu, resp. nástupca M. Y., o ktorom je všeobecne známe, že je odsúdený za viacero mimoriadne závažných trestných činov, vrátane vražd. Dodal, že k takémuto záveru alebo aspoň dôvodnému podozreniu nebolo možné dospieť zo žiadneho z vykonaných dôkazov, zo žiadnych informácií, ktoré poskytla česká

polícia. Zdôraznil, že žalovaný 2/ nepredložil žiadne dôkazy alebo aspoň relevantné informácie, na základe ktorých by mohol informovať verejnosť o podozreniach, že žalobca je členom organizovanej zločineckej skupiny páchajúcej trestnú činnosť na Slovensku, a zároveň tak primerane rešpektoval princíp prezumpcie neviny, ktorý sa vzťahuje na každého.

1.3. Ďalej dal okresný súd do pozornosti, že v zmysle § 185 Civilného sporového poriadku zák. č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) si nemohol dôkazy zabezpečiť z vlastnej iniciatívy, bez návrhu strany sporu a tvrdenia žalovaných nepredstavovali ani všeobecne známe skutočnosti v zmysle § 186 CSP. Zdôraznil, že pri hodnotení dôkazov nemohol prehliadať nesporný fakt, že žalobca nebol v Slovenskej republike právoplatne odsúdený za žiadny trestný čin.

1.4. Pri určení výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorú je povinný žalovaný 2/ zaplatiť žalobcovi vychádzal z toho, že samotná závažnosť ujmy vzniknutej v dôsledku neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti nie je jediným a výlučným kritériom pre určenie výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch a je potrebné prihliadnuť aj na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Na strane žalovaného 2/ ako osoby, ktorá spôsobila neoprávnený zásah zase zohľadnil skutočnosť, že články a reportáže boli dlhodobo prístupné verejnosti, na čo nebol daný spravodajský dôvod a akceptoval aj argument žalobcu, že vyvolávaním takýchto senzáčných informácií si žalovaný 2/ zvyšuje záujem u časti verejnosti a tým aj zvýšené príjmy z tejto podnikateľskej činnosti. Dospel preto k záveru, že primeraná je náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 3.500 eur, ktorá poskytuje žalobcovi dostatočnú satisfakciu.

1.5. Vo vzťahu k žalovanému 1/ žalobu zamietol v celom rozsahu, nakoľko nebolo preukázané, že sporné relácie odovysielal. Dodal, že navyše pre dôvodne vznesenú námietku premlčania by ani nebolo možné priznať žalobcovi práva na ochranu osobnosti vyplývajúce z reportáží odovysielaných v rokoch 2013 a 2014, keďže žaloba bola podaná na súd až dňa 2. septembra 2019, teda zjavne po uplynutí trojročnej premlčacej doby (§ 100 ods. 1 a § 101 Občianskeho zákonníka). Vo vzťahu k žalovanému 2/ námietka premlčania nebola dôvodná, keďže reportáže a články sú na webových stránkach žalovaného 2/ stále zverejnené, a teda prístupné verejnosti.

1.6. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1, ods. 2 a § 262 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj ako „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 19. decembra 2023 č. k. 16Co/105/2022-161 výrokom I. rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku, ktorým zamietol žalobu proti žalovanému 1/, ako aj v napadnutej časti výroku, ktorou zamietol vo zvyšku uplatnený nárok na upustenie od označovania žalobcu proti žalovanému 2/ a v súvisiacich výrokoch o náhrade trov konania potvrdil; výrokom II. žalovaným 1/ a 2/ priznal proti žalobcovi plný nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. Odvolací súd sa v zmysle § 387 ods. 1 CSP v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia a konštatoval správnosť jeho dôvodov. Vo vzťahu k podstatným odvolacím tvrdeniam žalobcu o nesplnení vysvetľovacej povinnosti žalovaným 1/ a o neuvedení vlastných tvrdení k odovysielaniu špecifikovaných reportáží, ako aj k neodôvodneniu zamietnutia nároku voči žalovanému 2/ v napadnutej časti odvolací súd podotkol, že ide o nedôvodnú argumentáciu, a to s poukazom na správne vyhodnotenie skutkových a právnych okolností vedúcich k zamietnutiu žaloby v celom rozsahu voči žalovanému 1/ a k čiastočnému zamietnutiu žaloby na upustenie od označovania žalobcu voči žalovanému 2/.

2.2. Ako nedôvodnú vyhodnotil odvolací súd námietku žalobcu, že po tom, ako predniesol vlastné tvrdenia o tom, že žalovaný 1/ odovysielal označené reportáže v Krimí novinách TV JOJ, žalovaný 1/ neuniesol tzv. vysvetľovaciu povinnosť a okrem popretia odovysielania reportáží k tomuto neuviedol žiadne vlastné tvrdenia. Odvolací súd dal do pozornosti, že procesný úspech strany v civilnom sporovom konaní je podmienený unesením dvoch bremien, a to bremena tvrdiť skutočnosti rozhodné pre procesný útok, resp. procesnú obranu a zároveň bremeno tvrdené skutočnosti preukázať. Iniciatíva pri zhromažďovaní dôkazov leží zásadne na stranách sporu a dôsledkom toho, že tvrdenie strany nie je preukázané v tom zmysle, že súd ho nepovažuje za pravdivé na základe navrhnutých dôkazov, je pre stranu nepriaznivé rozhodnutie.

2.3. Keďže žalobca sa domáhal voči žalovanému 1/ uloženia povinnosti upustiť od označovania žalobcu špecifikovanými výrazmi a domáhal sa aj nemajetkovej ujmy, bolo jeho úlohou tvrdiť skutočnosti rozhodné pre procesný útok a tieto aj preukázať. Až po unesení dôkazného bremena nastupuje povinnosť protistrany uniesť bremeno tvrdenia procesnej obrany a k tomu náležiacie dôkazné bremeno.

2.4. Žalobcom namietaná „vysvetľovacia povinnosť“ žalovaného by tak mohla nastúpiť len v prípade, ak by žalobca nemal žiadnu možnosť tvrdenú rozhodnú skutočnosť preukázať, čo však nemožno konštatovať v danom prípade, nakoľko odvysielanie reportáží je možné preukázať nielen predložením vlastného záznamu reportáže vytvoreného pri jej odvysielaní, ale aj inými spôsobmi, napr. získaním nahrávky reportáže z archívu televízie, prípadne vyžiadaním si záznamu priamo od vysielateľa, resp. v prípade nedostatku iných možností navrhnutím zabezpečenia tohto dôkazu cestou súdu. Žalobca však žiadnu aktivitu v tomto smere nepreukázal a takýto dôkaz ani v súdnom konaní nenavrhoval, pričom takúto povinnosť iniciatívy pri zabezpečovaní dôkazu nemožno označiť za neprimerané dôkazné bremeno stihajúce žalobcu a nepredstavuje porušenie zásady rovnosti zbraní medzi stranami sporu.

2.5. V nadväznosti na uvedené a v súvislosti s tvrdením žalobcu, že odvysielanie reportáží vyplýva z videoreportáží uvedených na stránke www.noviny.sk, odvolací súd uviedol, že aj keď predmetné reportáže sú zjavne natočené v štúdiu Krimi novín TV JOJ, táto argumentácia bez ďalšieho nepostačuje na záver o preukázaní odvysielania reportáží v Krimi novinách TV JOJ, pričom žalovaný 1/ odvysielanie reportáží poprel. Pretože žalobca nepreukázal, že by žalovaný 1/ odvysielal označené reportáže, súd prvej inštancie dospel k správne právnemu záveru o nepreukázaní žalobcom uplatneného nároku voči žalovanému 1/.

2.6. Voči žalovanému 2/ bola predmetom odvolacieho prieskumu zamietnutá časť nároku na upustenie od označovania žalobcu ako: „mafiana, gangstra a pod., a to i údajného; vydierača, výpalníka, zločinc, kriminálnika, páchatel'a a pod. na území SR; osoby s bohatou kriminálnou minulosťou, kriminálnou minulosťou na území SR a pod.“, keď súd prvej inštancie v časti dotknutého nároku uvedenej vo výroku I. napadnutého rozhodnutia žalobe vyhovel. Ako nedôvodnú vyhodnotil odvolací súd námietku žalobcu, že súd prvej inštancie neodôvodnil, prečo zamietol uvedenú časť nároku na upustenie od označovania žalobcu, keď z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že súd prvej inštancie založil svoj záver o vyhovení danému nároku v časti (a teda o nevyhovení vo zvyšku) na tých označeniach žalobcu, ktoré boli skutočne zverejnené, a ktoré sa vzťahovali na trestnú činnosť žalobcu v Slovenskej republike (ods. 45. rozsudku). Odvolací súd poukázal na skutočnosť, že z odvolania nie je zrejmé, v ktorom z dôkazov (článkov a reportáží) vykonanom v konaní pred súdom prvej inštancie vo vzťahu k označovaniu žalobcu, a jeho trestnej činnosti v SR, mali byť žalobcom v odvolaní vymedzené výrazy uvedené. Súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku uviedol skutkové zistenia vyplývajúce z vykonaného dokazovania (viď odseky 16. až 21. rozsudku), na základe ktorých potom dospel k záveru o priznaní len časti v žalobe uvedených označení.

2.7. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu v časti, v ktorej súd žalobe nevyhovel voči žalovanému 1/ (výrok IV. napadnutého rozsudku okresného súdu) podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP.

3.1. Dovolateľ upozornil, že podľa bodu 24. a bodu 49. napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie súd nemal za preukázané, či predmetné reportáže vôbec boli odvysielané aj v televízii JOJ v hlavnej spravodajskej relácii Krimi noviny. Žalobca však predložil predmetné reportáže, v ktorých jednoznačne vidieť moderátorov relácie Krimi noviny televízie JOJ, v štúdiu relácie Krimi noviny, s logom Krimi noviny, a ktoré boli po ich odvysielaní v relácii Krimi noviny aj zverejnené na stránke www.noviny.sk, kde sú vždy zverejňované reportáže z relácie Krimi noviny televízie JOJ (jediným spoločníkom obchodnej spoločnosti MAC TV s. r. o., t. j. žalovaného 1/ je práve žalovaný 2/). Zároveň je potrebné v tejto súvislosti poukázať aj na skutočnosť, že žalovaný 1/ počas celého súdneho konania neuviedol, že by predmetné reportáže neodvysielal v rámci relácie Krimi noviny. Žalovaný 1/ iba tvrdil, že nie je preukázané, že by ich odvysielal, ale vyslovene nepoprel ich odvysielanie.

3.2. Žalobca v tejto súvislosti poukázal na § 151 ods. 2 CSP. Počas celého súdneho konania na súde prvej inštancie žalovaný 1/ neuviedol „vlastné tvrdenia o predmetných skutkových okolnostiach“, v dôsledku čoho akékoľvek popretie skutkových tvrdení žalobcu zo strany žalovaného je „neúčinné“ v zmysle § 151 ods. 2 CSP, a teda skutkový stav v tomto súdnom konaní ohľadom odvysielania predmetných reportáží v relácii Krimi noviny televízie JOJ de facto nebol sporný.

3.3. Nie je ani jasné, akým spôsobom sa odvysielanie predmetných reportáží má v súdnom konaní preukázať. Nie je predsa akceptovateľné, aby občania museli každý večer nahrávať večerné správy pre prípad, že bude odvysielaná reportáž, ktorá poruší ich právo na ochranu osobnosti. Tu žalobca

poukazuje na judikát Najvyššieho súdu SR z 11. apríla 2017 sp. zn. 3Cdo/2/2016, podľa ktorého „Ak strana zaťažená dôkazným bremenom prednesie aspoň „oporné body“ skutkového stavu a zvýši tak pravdepodobnosť svojich skutkových tvrdení, nastupuje „vysvetľovacia povinnosť“ protistrany. Nesplnenie tejto povinnosti bude mať za následok hodnotenie dôkazu v neprospech strany, ktorá „vysvetľovaciu povinnosť“ nesplnila. Zároveň tiež platí, že uvedenú „vysvetľovaciu povinnosť“ nemožno zamieňať s obrátením dôkazného bremena.“

3.4. Je bezpochybné, že v tomto súdnom konaní žalovaný 1/ vôbec nevysvetlil, prečo sú reportáže, v ktorých jednoznačne vidieť moderátorov relácie Krimi noviny televízie JOJ, v štúdiu relácie Krimi noviny, s logom Krimi noviny, zverejnené na stránke www.noviny.sk, kde sú vždy po ich odvysielaní zverejňované reportáže z relácie Krimi noviny televízie JOJ, keďže prevádzkovateľ uvedenej stránky je žalovaný 2/, ktorý je jediným spoločníkom spoločnosti MAC TV s. r. o., čiže jediným spoločníkom žalovaného 1/, ak teda uvedené reportáže neboli odvysielané v relácii Krimi noviny. Za takýchto okolností mal súd prvej inštancie hodnotiť dôkazy v neprospech žalovaného 1/, ktorý si rozhodne nesplnil svoju „vysvetľovaciu povinnosť“ v zmysle vyššie uvedeného rozhodnutia najvyššieho súdu.

3.5. Žalobca je aj toho názoru, že súd svojím rozsudkom porušil aj zásadu rovnosť zbraní a poukazuje na nález ÚS SR sp. zn. I. ÚS 689/2014. Pokiaľ odvolací súd v napadnutom rozsudku uvádza na s. 12, bod 34. „nakoľko odvysielanie reportáží je možné preukázať nielen predložením vlastného záznamu reportáže vytvoreného pri jej odvysielaní, ale aj inými spôsobmi, napr. získaním nahrávky reportáže z archívu televízie, prípadne vyžiadaním si záznamu priamo od vysielateľa, resp. v prípade nedostatku iných možností navrhnutím zabezpečenia tohto dôkazu cestou súdu“, tak žalobca poukazuje na skutočnosť, že žalovaný 1/ ako vysielateľ je povinný uchovávať súvislé záznamy vysielania iba počas 45 dní odo dňa ich odvysielania. Žalobca upozornil, že v čase odvysielania reportáží bol vo výkone trestu odňatia slobody, že nemal finančné prostriedky na podanie žaloby a na advokáta, a tak požiadal Centrum právnej pomoci o právnu pomoc - toto všetko trvá určitý čas. Obmedziť žalobcu (a akéhokoľvek iného občana) do takej miery, že iba ak dokáže zabezpečiť (alebo žiadať o zabezpečenie) záznam reportáže do 45 dní od ich vysielania, tak sa môže brániť na súde proti odvysielaným útokom na jeho právo na ochranu osobnosti, hoci reportáže vie zabezpečiť zo samotnej webovej stránky žalovaného 2/, tak ide o neprípustné obmedzenie, ktoré nemá oporu v zákone a v samotnom účele práva na ochranu osobnosti. Žalobca pripomína, že do 45 dní od vysielania reportáže sa osoba ani len nemusí dozvedieť, že bola odvysielaná reportáž, ktorá porušila jej právo na ochranu osobnosti - môže stretnúť inú osobu, ktorá mu o reportáži podá informáciu, napr. 3 mesiace po odvysielaní reportáže, a hoci reportáž vie zabezpečiť z webovej stránky žalovaného 2/ ako dôkaz, úspešnú žalobu však podať nemôže - stačí, že žalovaný 1/ strčí hlavu do piesku a tvári sa, že to nebolo odvysielané.

3.6. Dovolateľ navrhol napadnutý rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

4. Žalovaní 1/ a 2/ sa k dovolaniu žalobcu nevyjadrili.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala advokátom zastúpená (§ 429 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, pričom dospel k záveru, že dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP je neprípustné.

6. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (pozri sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

7. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad

(pozri sp. zn. 3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

8. Naznačenej mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Rovnako je dovolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

10. V danom prípade žalobca vyvodil prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, z ktorého vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10.1. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

10.2. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

10.3. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

11. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

12. Dovolateľ vadu podľa § 420 písm. f) CSP odôvodňoval pochybením súdu v procese dokazovania (najmä pri vykonaní a hodnotení dôkazov), keď súdy nevzali do úvahy, že žalovaného /I/ zaťažovalo procesné bremeno popretia skutkových tvrdení.

12.1. K uvedenému najvyšší súd pripomína, že dokazovanie je časť civilného súdneho konania, v rámci ktorého si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. V dokazovaní sa súd obmedzuje len na zisťovanie skutkových poznatkov (poznatkov o skutkových okolnostiach, ktoré zakladajú a odôvodňujú prejednávany nárok). Strany boli povinné označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, pričom za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, listiny, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov a právnických osôb, obhliadka a výsluch strán sporu (§ 132 ods. 1 a § 187 ods. 1 a 2 CSP). O tom, ktoré z navrhovaných dôkazov (ale aj tých, ktoré nie sú navrhované) budú vykonané, prípadne akým spôsobom, rozhoduje výlučne súd, a nie strany sporu (§ 185 ods. 1 CSP). Pokiaľ súdy nižšej inštalácie opierali svoje zistenia o vykonané dôkazy, ktoré ale nevyhodnotili podľa predstáv žalobcu, nešlo o postup vylučujúci, či znemožňujúci žalobcovi realizáciu procesných práv priznaných mu CSP.

12.2. Nedôvodnou je dovolacia námietka žalobcu týkajúca sa nesprávneho hodnotenia vykonaných

dôkazov odvolacím súdom, ktorú bez ďalších relevantných skutočností nemožno považovať za tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu, a to preto, že (i) hodnotenie dôkazov prislúcha zásadne len tomu súdu, ktorý ich vykonal, teda v tomto prípade súdu prvej inštancie, (ii) pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000), ako aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (napr. sp. zn. 2Cdo/130/2011, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011 a 7Cdo/38/2012) zastávali názor, že ani prípadná neúplnosť, či nesprávnosť skutkových zistení a skutkových záverov nie je v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaná bez ďalšieho za dôvod zakladajúci tzv. zmätočnosťnú vadu konania. Zmeny v právnej úprave dovolania a odvolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu týchto judikátov a rozhodnutí nedotkli, preto ich treba považovať za naďalej aktuálne. Preto nie je dôvodom zakladajúcim zmätočnosťnú vadu podľa § 420 písm. f) CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (viď rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017, 9CdoPr/8/2023). Súlad tohto právneho názoru s ústavou posudzoval ústavný súd a nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017, III. ÚS 40/2020).

12.3. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak tieto vady v posudzovanom spore nezistil.

12.4. O vadách v procese dokazovania možno hovoriť vtedy, ak súd vychádzal pri rozhodnutí zo skutočnosti, pre ktorú nie je z vykonaných dôkazov podklad, alebo ak považoval určitú skutočnosť za základ svojho rozhodnutia úplne inak, ako vyplýva z vykonaného dokazovania, prípadne ak nezistil určitú podstatnú skutočnosť, ktorá bez ďalšieho z vykonaného dokazovania vyplýva. V danom prípade dovolací súd takéto vady v procese dokazovania nezistil.

12.5. Podstata sporu spočívala v tom, že žalobca sa domáhal ochrany osobnosti z dôvodu, že žalovaný 1/ je prevádzkovateľom licencie na vysielanie TV JOJ a žalovaný 2/ prevádzkuje internetovú stránku www.noviny.sk, na ktorej sú vo forme videí, ako aj internetových článkov (ktoré sú viac-menej prepisom odvysielaných reportáží) dlhodobo zverejnené reportáže, ktoré podľa žalobcu odvysielala TV JOJ v správach o 19:00 hod. v relácii Krimi noviny, pričom v reportážach a článkoch žalovaný 1/ a 2/ uvádzajú a zverejňujú nepravdivé skutkové tvrdenia.

12.5.1. Súd prvej inštancie sa zaoberal otázkou, či žalobca preukázal zásah žalovaného 1/ do jeho práva na ochranu osobnosti, pričom na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žalobcom nebolo preukázané, že sporné relácie, ktorými malo byť zasiahnuté do práv žalobcu žalovaný 1/ odvysielal. S vyššie uvedeným záverom sa stotožnil aj odvolací súd a rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP.

12.6. Právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom strany sporu, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strany sporu vrátane ich dôvodov a námietok (porovnaj II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010). Dovolací súd v tejto súvislosti akcentuje podstatu sporového konania, v ktorom vždy proti sebe stoja dve strany, ktorých tvrdenia a záujmy sú v zásade protichodné, úloha súdu je práve v tom, aby na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru o (ne)pravdivosti tvrdení tej-ktorej strany a prijal právne závery tomu zodpovedajúce. Je teda zřejmé, že jedna strana v spore musí byť vždy tou neúspešnou. Podstata dovolania a jeho dôvodov nemôže byť založená na samotnej skutočnosti neúspechu v konaní a na argumentácii, že súdy mali považovať tvrdenia neúspešnej strany za pravdivé a relevantné. Podľa názoru dovolacieho súdu námietka dovolateľa predstavuje jeho prostý nesúhlas s vyhodnotením dôkazov a vykonaným dokazovaním vôbec a prijatými skutkovými závermi, keď sa dovolateľ bez ďalšieho

nestotožňuje hlavne so záverom súdov nižšej inštancie, že žalobca neuniesol dôkazné bremeno, čo nepredstavuje zmätočnosťnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP.

13. Podľa žalobcu súdy nižšej inštancie nevzali do úvahy, že žalovaného I/ zaťažovalo procesné bremeno popretia skutkových tvrdení.

14. Sporové konanie je konaním kontradiktórnym, čo znamená, že tá strana sporu, ktorá z určitej skutočnosti vyvodzuje právne následky, musí tvrdiť skutočnosti a k tvrdeným skutočnostiam predložiť alebo označiť dôkazné prostriedky, inak nemôže byť úspešnou. Uvedené nachádza svoje vyjadrenie v § 150 ods. 1 a 2 CSP, v zmysle ktorého strany majú povinnosť pravdivo a úplne uvádzať podstatné a rozhodujúce skutkové tvrdenia týkajúce sa sporu. Na zistenie podstatných a rozhodujúcich skutočností môže súd strany požiadať o ďalšie skutkové tvrdenia.

15. Podľa § 151 ods. 1 a 2 CSP skutkové tvrdenia strany, ktoré protistrana výslovne nepoprela, sa považujú za nesporné. Ak strana poprie skutkové tvrdenia, ktoré sa týkajú jej konania alebo vnímania, uvedie vlastné tvrdenia o predmetných skutkových okolnostiach, inak je popretie neúčinné. K tomu možno uviesť, že výslovné popretie skutkových tvrdení môže mať podobu (i) vyhlásenia, že konkrétne skutkové tvrdenie protistrany nie je pravdivé, (ii) predloženia iného skutkového tvrdenia o konkrétnych skutkových okolnostiach alebo (iii) kombinácie predchádzajúcich.

16. Skôr ako súd v civilnom sporovom konaní pristúpi k vykonávaniu dôkazov, identifikuje, ktoré zo skutkových tvrdení procesných strán sú sporné, a ktoré sú nesporné. Súd v sporovom konaní spravidla nevykonáva dôkazy na preukázanie nesporných skutkových tvrdení strán. Nesporné skutkové tvrdenia si osvojí ako zistený skutkový stav, z ktorého vychádza v meritórnom rozhodnutí. Ak sú skutkové tvrdenia strán sporné, je povinnosťou súdu vyhodnotiť ich pravdivosť na základe vykonaných dôkazov.

17. V danom spore súd prvej inštancie konštatoval, že na základe zhodných, resp. nepopretých tvrdení strán mal v zmysle § 151 ods. 1 CSP za nesporné, resp. za nepopreté skutkové tvrdenia strán, že reportáže a články boli zverejnené aj na www. stránkach, a to v dátumoch uvedených v listinných dôkazoch, a že všetky reportáže sa na www. stránkach dosiaľ nachádzajú. Spornou skutočnosťou bolo odvysielanie reportáží v TV JOJ (porovnaj zápisnicu o pojednávaní na č. I. 70 a nasl. súdneho spisu).

17.1. Súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní (na pojednávaniach dňa 2. júla 2021 a 26. apríla 2022) dňa 24. mája 2022 vyhlásil rozsudok, v ktorom konštatoval, že vo vzťahu k žalovanému I/ žalobu zamietol v celom rozsahu, nakoľko nebolo preukázané, že sporné relácie odvysielal. Tiež dodal, že navyše pre dôvodne vznesenú námietku premĺčania by ani nebolo možné priznať žalobcovi právo na ochranu osobnosti vyplývajúce z reportáží odvysielaných v rokoch 2013 a 2014, keďže žaloba bola podaná na súd až dňa 2. septembra 2019, teda zjavne po uplynutí trojročnej premĺčacej doby (§ 100 ods. 1 a § 101 Občianskeho zákonníka). S uvedeným záverom sa v plnom rozsahu stotožnil aj odvolací súd (§ 387 ods. 1 CSP).

17.2. Z uvedeného vyplýva, že tvrdenia žalobcu neboli v konaní riadne preukázané. Súdy ich považovali za sporné a vykonaným dokazovaním ich pravdivosť potvrdená nebola. Žalobca teda v konaní neuniesol svoju procesnú povinnosť tvrdenia, dôsledkom čoho bol jeho neúspech v spore, ktorý sa prejavil zamietnutím žaloby. Povinnosť tvrdenia má pritom kľúčový význam a predstavuje jeden zo základných princípov civilného procesu (čl. 8 CSP, procesné povinnosti a procesné bremená). Žalobca teda nedôvodne namietal, že žalovaný I/ neuniesol svoju povinnosť popretia skutkových tvrdení protistrany. Povinnosť tvrdenia je vo vzájomnej korelácii s povinnosťou popretia skutkových tvrdení. Všeobecný súd nemôže vyvodzovať právne účinky zo zanedbania procesnej povinnosti protistrany poprieť tvrdenia žalobcu, ak samotný žalobca zanedbal svoju povinnosť tvrdenia.

18. Žalobca v súvislosti s vykonaným dokazovaním tiež namietal porušenie „rovnosti zbraní“ (rovnosti strán sporu, pozn. dovolacieho súdu), keď podľa neho žalovaný I/ ako vysielateľ je povinný uchovávať súvislé záznamy vysielania iba počas 45 dní odo dňa ich odvysielania. Žalobca upozornil, že v čase odvysielania reportáží bol vo výkone trestu odňatia slobody, že nemal finančné prostriedky na podanie žaloby a na advokáta, a tak požiadal Centrum právnej pomoci o právnu pomoc - toto všetko trvá určitý čas. K čomu dovolací súd uvádza, že obsah princípu rovnosti sporových strán sa sústreďuje výlučne do zabezpečenia akejkoľvek rovnakej štartovacej čiary pre obidve sporové strany, pričom funkčne a komplementárne sa tento princíp dopĺňa s princípom kontradiktórnosti (porovnaj čl. 9 CSP). Ani podľa ústavného súdu princíp kontradiktórnosti nemá však absolútny charakter, pretože existujú aj výnimky z uvedeného pravidla, kde okolnosti prípadu alebo procesnej situácie vylučujú uplatňovanie tohto princípu (nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 566/2020).

18.1. Vo väzbe na vyššie uvádzanú námietku žalobcu dovolací súd posudzoval prípadné ne/dodržanie záruky rovnosti a kontradiktórnosti a s tým súvisiaci ne/správny procesný postup súdov nižšej inštancie. K čomu dovolací súd poukazuje na bod 34. rozhodnutia odvolacieho súdu, podľa ktorého „Žalobcom namietaná „vysvetľovacia povinnosť“ žalovaného by tak mohla nastúpiť len v prípade, ak by žalobca nemal žiadnu možnosť tvrdenú rozhodnú skutočnosť preukázať, čo však nemožno konštatovať v danom prípade, nakoľko odvysielanie reportáží je možné preukázať nielen predložením vlastného záznamu reportáže vytvoreného pri jej odvysielaní, ale aj inými spôsobmi, napr. získaním nahrávky reportáže z archívu televízie, prípadne vyžiadaním si záznamu priamo od vysielateľa, resp. v prípade nedostatku iných možností navrhnutím zabezpečenia tohto dôkazu cestou súdu. Žalovaný (správne má byť uvedený žalobca - pozn. dovolacieho súdu) však žiadnu aktivitu v tomto smere nepreukázal a takýto dôkaz ani v súdnom konaní nenavrhol, pričom takúto povinnosť iniciatívy pri zabezpečovaní dôkazu nemožno označiť za neprimerané dôkazné bremeno stíhajúce žalobcu a nepredstavuje porušenie zásady rovnosti zbraní medzi stranami sporu.“ Dovolací súd v tejto spojitosti upozorňuje na starú rímsku zásadu „vigilantibus iura scripta sunt“ (práva patria iba bdelym), ktorá subjekty právneho vzťahu poníma ako emancipovaných jedincov, ktorí sa musia aktívne pričiniť o to, aby ich práva boli rešpektované a chránené, a nie sa spoliehať na eventualitu paternalistického postoja štátu. Dovolateľ sa aj uvedeným spôsobom svojou vlastnou vinou a prístupom pripravil o (prípadnú) možnosť včasného uplatnenia dôkazov v súdnom konaní.

18.2. Najvyšší súd ešte k tejto námietke opierajúc sa o odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu (bod 34.) dodáva, že pokiaľ súd prvej inštancie vykonal dokazovanie a takto ustálený skutkový stav považoval za postačujúci pre jeho rozhodnutie, s čím sa odvolací súd stotožnil, a preto žiadne dokazovanie nevykonal, takýto postup súdov nižšej inštancie nie je v rozpore so zákonom, neporušuje princíp kontradiktórnosti, a preto nie je možné prijať iný záver ako taký, že k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP nedošlo. Napokon, podľa dovolacieho súdu nielen z rozhodnutí súdov nižšej inštancie, ani preskúmaním obsahu spisu nevyplýva, že by žalobcovi bolo akokoľvek znemožnené procesne argumentovať, či brániť sa voči tvrdeniam žalovaných 1/ a 2/.

19. Podľa názoru dovolacieho súdu doposiaľ vykonané dokazovanie dostatočne odôvodňuje závery prijaté odvolacím súdom vo väzbe na vykonané dokazovanie súdom prvej inštancie. V súdnej veci neboli zistené vady v procese dokazovania a jeho hodnotenia, ani iný nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktoré by zakladali porušenie práva dovolateľa na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP.

20. Pre úplnosť dovolací súd považuje za potrebné vyjadriť sa k dovolateľom v dovolaní uvedenému rozhodnutiu najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/2/2016, ktorým najvyšší súd zamietol dovolanie žalobcu domáhajúceho sa náhrady majetkovej ujmy, pričom v súvislosti s „vysvetľovacou povinnosťou“ uviedol, že aj keď strana nemala k dispozícii dôkazy, vyvíjala aktivitu za účelom ich získania, čo nie je prípad posudzovaného sporu o ochranu osobnosti, v ktorom žalobca aktivitu nevyvíjal (viď bod 34. odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu). Je tak zrejmé, že rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/2/2016 je skutkovo, aj právne odlišné.

21. Keďže dovolateľ neopodstatnene namietal zmätočnosť vady v zmysle § 420 písm. f) CSP, že súdy nesprávnym procesným postupom znemožnili uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f) CSP, najvyšší súd dovolanie žalobcu ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP odmietol.

22. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP), avšak v danej veci dodáva, že v dovolacom konaní žalovaným 1/ a 2/ zásadne vznikol nárok na náhradu trov dovolacieho konania v zmysle § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP. Z obsahu spisu ale vyplýva, že v danom prípade žalovaným 1/ a 2/ v dovolacom konaní trovy nevznikli, preto v súlade so svojou judikatúrou dovolací súd rozhodol o trovách dovolacieho konania tak, že žalovaným 1/ a 2/ nárok na ich náhradu nepriznal (R 72/2018).

23. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.